

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั่งอย่างยั่งยืน
ตำบลชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
THE PARTICIPATION DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE THE SAVING GROUP
FOR PRODUCTION OF BANHINTUNG, TUMBOL CHAIKASEM, AMPHOE BANG
SAPHAN, PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

จำรัส อึ้งศรีวงศ์

Received : November 1, 2018

Revised : November 28, 2018

Accepted : December 30, 2018

Jamrat Ungsriwong

ณัชชานุช พิชิตธนารัตน์

Natchanuch Pichitthanarat

เสาวลักษณ์ วิบูลย์กาล

Saowalak Wiboonkarn

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั่ง ตำบลชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั่ง (2) พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั่ง (3) การได้มาซึ่งนโยบายการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั่ง ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methodology) โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิจัยเอกสาร สัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 75 คน ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยทดสอบสมมติฐานกลุ่มตัวอย่างผู้เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 120 ชุด (ครัวเรือน) คิดเป็นร้อยละ 96

พบว่า (1) ระดับการพัฒนาการมีส่วนร่วมกลุ่มออมทรัพย์ในภาพรวม มีค่าระดับคะแนน “มากที่สุด” คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล นอกจากนั้นมีค่าคะแนนอยู่ที่ระดับ “มาก” ในทุกด้านคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ ตามลำดับ (2-3) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์ พบว่า 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ มีเงื่อนไขที่อายุสมาชิกเป็นอุปสรรคที่จะสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการ ภาวะความเสี่ยงการเป็นผู้นำประกัน ได้นโยบายแนวทางลดความเสี่ยงด้วยการประกันชีวิตหมู่ และการเปิดกว้างแก่สมาชิกที่อายุเกินให้สามารถสมัครกองทุนสวัสดิการ 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติโครงการต้องการให้จัดสรรกองทุนเพื่อสร้างอาชีพ การใช้วัตถุดิบในพื้นที่ร่วมภูมิปัญญาชุมชน การจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้นโยบายแนวปฏิบัติจัดทำรายงานผลทุก 3 เดือนติดไว้ที่บอร์ดของทำการกลุ่มออมทรัพย์ และการอบรมบัญชีครัวเรือนจากผู้เชี่ยวชาญหน่วยงานพัฒนาอำเภอ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การเข้าถึงสิทธิในกองทุนค่ารักษาพยาบาล การเพิ่มความหลากหลายทางพืชพันธุ์และสัตว์เลี้ยง ได้นโยบายแนวทางจัดทำคู่มือสวัสดิการเพื่อการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ และการจัดสรรกองทุน อุดหนุนกลุ่มอาชีพ เช่น การทำปุ๋ย 4) การมีส่วนร่วมประเมินผล มีความต้องการรู้ผลการดำเนินงาน การจัดสรรผลกำไร

เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้นโยบายแนวทางการสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และแนวปฏิบัติรณรงค์รักษาสภาพแวดล้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ในวันสำคัญหลักเช่น วันพ่อ

คำสำคัญ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต, การพัฒนาการมีส่วนร่วม, กองทุนสัจจะ, บ้านหินตั้ง

Abstract

The objectives of this study were (1) to learn the level of participation development of the savings group for the production of Ban-hitung (2) to further develop the system of participation in the savings group for the production of Ban-hitung (3) to obtain a policy for the participation development of the savings group's administration for the production of Ban-hitung. To obtain policies for the participation development from the administration of the savings group for the production of Ban-hitung, mixed methodology was used. A part of this qualitative method is utilized documentation and interviews from professionals, local leaders, administrators, totaling 75 participants. This quantitative method used 120 sample questionnaires of the members of savings group, 96% of the entire population.

It was found that (1) the level of participation development of the savings group overall was "at its highest," which pertained to participation in evaluation. At the level of "high" was the participation in the project, participation in the decision-making process, and benefits received in accordance with (2-3) respectively. In the improvement of participation development in the savings group, it was found that 1) participation in the decision-making process was dependent on age, which limited and prevented membership in the savings group's benefits, due to risk factors in insurance. A policy to lower the risk with group insurance and increase the age limit of applicants to the savings group's benefits was obtained. (2) In participation in work on the project, there was a need to set up funds to build jobs, use local resources and workers, and set up an accounting unit. This was addressed through a policy to conduct evaluations every 3 months to be posted on the savings group's board and training of accounting from the province's development professionals. (3) For participation of receiving benefits, like hospital care and increasing to access agricultural products, a policy to create a handbook to accessing and receiving benefits, managing funds, and supporting local resources usage by making fertilizer was created. (4) In participation in evaluations, there was a need for knowledge in working processes and managing profits to conserve nature and the environment. This was addressed by a policy to create the network of exchange information and will be a guideline to conserve the environment and maintain the landscape for important occasions, such as the Father's Day.

Keywords: The Savings Group for Production, Participation Development, Active Savings Group, Ban-hitung

1. บทนำ

รัฐบาลส่งเสริมและประสบความสำเร็จในการเสริมสร้างองค์การที่มีส่วนร่วมของคนเป็นศูนย์กลาง คือ “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” ซึ่งสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรมจากการนำแนวคิดของสหกรณ์การเกษตรเครดิตยูเนียน และสินเชื่อเพื่อการเกษตร บนฐานของแนวความคิด 4 ด้าน คือ 1) การรวมคนที่มีฐานะแตกต่างกันในหมู่บ้านให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อยกฐานะความยากจนบนความเชื่อที่ว่า “จนเงินแต่ไม่จนน้ำใจ” 2) การรวมกลุ่มออมเงินแก้ไขปัญหาในการขาดแคลนเงินทุนในการกู้ยืมแก่สมาชิกเพื่อนำไปประกอบอาชีพ 3) การนำเงินทุนไปดำเนินการเพื่อสร้างรายได้กับสมาชิกโดยมีกำไรเป็นส่วนเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และ 4) การลดภาระต้นทุนในการครองชีพ (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2559) โดยให้สมาชิกมีการจัดตั้งศูนย์สถิติการตลาดเป็นการรวมตัวซื้อขายเพื่อช่วยลดต้นทุนในการซื้อสิ่งจำเป็นในการอุปโภคบริโภคและปัจจัยการผลิต โดยมีหลักการ 4 ประการ คือ การสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของ การพึ่งตนเอง หลักคุณธรรม และการควบคุมกันเอง (สำนักงานพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน, 2552: 4) จากแนวโน้มที่ดีที่สามารถส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้านได้ จึงเริ่มขยายความคิดสู่พื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ ทำให้ชุมชนเริ่มหันมาพึ่งตนเองด้วยการจัดตั้งองค์การการเงินระดับฐานรากเพื่อเพิ่มบทบาท ทำหน้าที่เป็นสถาบันในการให้บริการทางการเงินและจัดสรรสวัสดิการสังคมให้กับผู้มีฐานะยากจน เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนตั้งแต่หนี้สิน การประกอบอาชีพ โอกาสการศึกษา สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม และยังเป็นระบบใช้พัฒนาศักยภาพทางด้านการปลูกฝังคุณธรรมด้านการมีสัจจะที่ไว้ใจต่อกัน “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั้ง” ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับ “ดี” ของอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (สำนักงานพัฒนาชุมชน, 2558) ให้เป็นต้นแบบการกระตุ้นจิตสำนึกเกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก่กลุ่มเงินออมของทุกหมู่บ้านในตำบลชัยเกษมหรือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั้งไปดำเนินการหรือปฏิบัติตาม หรือจะเป็นการต่อยอดให้เกิดเป็นระดับภาคเครือข่ายความร่วมมือขยายเป็นวงกว้างในช่วยเหลือแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาองค์การให้เกิดความเข้มแข็งไปในทิศทางเดียวกับหน่วยงานราชการ เป็นหลักประกันและความมั่นคงในการมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นและขจัดเหลื่อมล้ำหรือทำให้เกิดช่องว่างของปัญหาความยากจนน้อยที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั้งอย่างยั่งยืน ตำบลชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั้งอย่างยั่งยืน ตำบลชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อได้มาซึ่งนโยบายการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั้ง ตำบลชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ข้อมูลประชากร เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกของกองทุนกลุ่มออมทรัพย์ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม เงินกู้ยืมที่ได้นำไปใช้ ดอกเบี้ยที่ทานกู้ยืม ปัญหาในการกู้ยืม เงินปันผลที่ได้รับ เงินสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์ที่ช่วยเหลือกลุ่มสมาชิกหรือชุมชน การมีการออมเงินกับกลุ่มออมทรัพย์อื่นในตำบลชัยเกษมหรือกลุ่มออมทรัพย์รอบข้าง

1.2 การพัฒนาการมีส่วนร่วมกลุ่มออมทรัพย์อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติโครงการ (ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม)

1.3 ปัญหา ข้อเสนอแนะ แนวทางข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาการมีส่วนร่วม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

เขตพื้นที่หมู่บ้านหินตั้ง ตำบลชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. ขอบเขตด้านประชากร

3.1 ประชาชนที่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านหินตั้ง

3.2 ประชาชนผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกบ้านหินตั้ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระหว่างเดือน ตุลาคม 2560 – ตุลาคม 2561

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed methodology) โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลหลัก และใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นข้อมูลเสริมโดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือไปสู่ประเด็นสำคัญในการวิจัยการดำเนินงานมีขั้นตอนที่สำคัญคือ ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยเก็บข้อมูลทั่วไปด้วยแบบสอบถาม จากผู้เป็นสมาชิกจำนวน 120 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 96 แล้วนำมาทำการวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้คือ

1. การเก็บข้อมูลทั่วไปของประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยแบบสัมภาษณ์จำนวน 120 ชุด

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก จำนวน 16 คน ผู้เป็นสมาชิกแต่ไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 15 คน ผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการ ผู้นำชุมชน จำนวน 14 คน จำนวนรวม 45 คน การสนทนากลุ่ม จำนวน 15 คน และประชุมเชิงนโยบายเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาการมีส่วนร่วมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั้ง จำนวน 15 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 75 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญผู้ชำนาญการ ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ บางสะพาน นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลชัยเกษม รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชัยเกษม ผู้ใหญ่บ้านหินตั้ง คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านหินตั้ง ประชาชนที่เป็นสมาชิก ผู้ที่ยังไม่ได้สมัครเป็นสมาชิก และผู้เป็นสมาชิกที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป จากการประชุมหมู่บ้าน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การประชุมหมู่บ้าน และการประชุมใหญ่ประจำปีกลุ่มออมทรัพย์ การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงนโยบาย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยประเมินจากแบบประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC) แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ไม่ใช่พื้นที่ทำการวิจัย และนำผลไปคำนวณหาค่า สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการของ Cronbach method ในที่นี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.983 ถือว่าใช้ได้

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการพรรณนาวิเคราะห์

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยโดยสรุปที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นำเสนอได้เป็น 2 ส่วนคือ

1. ผลจากการสำรวจเชิงปริมาณ ปรากฏดังนี้คือ

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมระดับการพัฒนาการมีส่วนร่วม

องค์ประกอบของการพัฒนาการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.45	0.490	ระดับมาก
- การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการ	4.48	0.610	ระดับมาก
- การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์	4.45	0.419	ระดับมาก
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.53	0.463	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมในภาพรวม ที่มีค่าระดับคะแนน “มากที่สุด” คือ ด้าน 1) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.53 นอกจากนั้น มีค่าคะแนนอยู่ที่ระดับ “มาก” หมดทุกด้าน ได้แก่ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการ ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.48 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าคะแนนอยู่ที่ระดับ ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.45 และ 4) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.45 ตามลำดับ

2. การพัฒนาการมีส่วนร่วมกลุ่มออมทรัพย์บ้านหินตั้ง ตำบลชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีการพัฒนาจากการนำผลที่ได้จากการประมวลผลจากแบบสอบถามสัมภาษณ์คู่ขนานกับกลุ่มผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิก และกลุ่มที่เป็นสมาชิกแต่ไม่ได้ ตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่บ้านหินตั้ง โดยการวิจัยครั้งนี้ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น โดยมีการสังเกตการเสนอแนะในการประชุมหมู่บ้าน การประชุมใหญ่ประจำปีกลุ่มออมทรัพย์บ้านหินตั้ง การสนทนากลุ่ม เพื่อค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหาในการจัดสวัสดิการเพื่อสงเคราะห์สมาชิกที่เปิดกว้างมากขึ้น การสนับสนุนการใช้ผลผลิตและทรัพยากรในชุมชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้คนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พัชรินทร์ แท่นแก้ว, 2554) ในเรื่อง การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านจิกแดก ตำบลจิกแดก อำเภอนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ที่เน้นกิจกรรมด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพหรือเพื่อพัฒนาธุรกิจของชุมชน และการแสดงความคิดเห็นต่อการใช้สารเคมีในการทำเกษตรกรรมของชุมชน โดยได้ข้อสรุปเป็นนโยบาย แนวทางในการประกันชีวิตหมู่ แนวทางการเปิดกว้างแก่สมาชิกที่อายุเกินสมัครกองทุนสวัสดิการ

2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติโครงการ การเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปีของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหินตั้ง และการสนทนากลุ่ม พบว่า สมาชิกต้องการได้รับรู้ข่าวสารอย่างเป็นทางการโดยการผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ เช่นเดียวกันกับผลงานวิจัยของ (อำมาลา ศักดิ์, 2556) เรื่อง แนวทาง การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดอุดรธานี ที่เน้นความโปร่งใสเกี่ยวกับการดำเนินงานที่เป็นผลประโยชน์ต่อสมาชิก ต้องการเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดเห็นหรือวิสัยทัศน์ที่จะทำให้หน่วยงานเจริญยิ่งขึ้นก็ไม่มีเยาวชนที่สนใจหรือมีจิตอาสาเข้ามาช่วยดำเนินกิจกรรม เพราะคณะกรรมการต้องการมีความคาดหวังว่ากลุ่มเยาวชนเหล่านั้นจะมีแรงกำลังความสามารถที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์บ้านหินตั้งเจริญกว่าที่เป็นอยู่มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นพพร ประสมทอง, 2558) และ (ฉัตรชัย ศรีวิชา, 2560) ที่กล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการที่ดีของกลุ่มออมทรัพย์จะต้องมีเยาวชนคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและต้องการให้มีการอบรมการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อรู้วิธีการควบคุมค่าใช้จ่าย โดยได้ข้อสรุปเป็นนโยบาย แนวปฏิบัติจัดทำรายงานผลทุก 3 เดือนที่บอร์ดของกลุ่มออมทรัพย์ และแนวปฏิบัติด้วยการอบรมบัญชีครัวเรือนจากผู้เชี่ยวชาญหน่วยงานพัฒนาอำเภอบางสะพาน

2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ กลุ่มสมาชิกที่ยังเข้าไม่ถึงสิทธิในกองทุนค่ารักษาพยาบาล เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ การต้องการให้กลุ่มออมทรัพย์เป็นแกนนำในการเพิ่มความหลากหลายของพืชพันธุ์และสัตว์นอกจากการขายปุ๋ยให้สมาชิกและชุมชน โดยได้ข้อสรุปเป็นนโยบาย แนวทางจัดทำคู่มือสวัสดิการเพื่อการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ และแนวทางจัดสรรกองทุน อุดหนุนกลุ่มอาชีพในการทำปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืช

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล กลุ่มสมาชิกอยากให้มีการแสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มโดยประชาสัมพันธ์ให้รู้อย่างทั่วถึง ให้ความสนใจต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติโดยการทดแทนและนำกลับมาใช้หมุนเวียนใหม่ มีส่วนร่วมในการดูแลซ่อมแซมสถานที่เพื่อชุมชน โดยได้ข้อสรุป

เป็นนโยบาย แนวทางการสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และแนวปฏิบัติธรรมาภิบาล สภาพแวดล้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ ในกิจกรรมวันสำคัญหลักคือ วันพ่อ วันเข้าพรรษา

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและบทเรียนจากการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การที่ผู้วิจัยและชุมชนได้มีการแลกเปลี่ยนปรึกษาหารือที่ทำให้ทราบถึงความต้องการทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่ได้มีการนำไปพูดอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและลงประชามติในที่ประชุมของหมู่บ้านหินตั้ง ณ ศาลาเอนกประสงค์ของหมู่บ้านหินตั้ง และการกล่าวนำเสนอความต้องการในการประชุมใหญ่ประจำปีของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหินตั้ง ที่พูดถึงการจัดสรรผลประโยชน์ การค้าประกันเงินกู้ ซึ่งทำให้เกิดการมีส่วนร่วมตั้งแต่การสัมภาษณ์ ตลอดจนการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถาม นำมาซึ่งประเด็นที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนระหว่างคนในชุมชนที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นพร้อมกันกับการวางแผนทางอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการติดตามประเมินผลที่เป็นทิศทางได้มาซึ่งนโยบายในการพัฒนาจากการมีส่วนร่วม

ข้อค้นพบในส่วนของปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จที่สำคัญ คือ ความร่วมมือของทุกฝ่าย ความศรัทธาที่มีต่อผู้นำ คือ ผู้ใหญ่บ้าน และประธานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินตั้ง ที่มีบทบาทเริ่มตั้งแต่การก่อตั้ง เป็นตัวแทนคนในหมู่บ้านที่มีบทบาทหน้าที่รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชัยเกษม ประธานกลุ่มสตรีอาสาอำเภอบางสะพาน ทำให้เกิดวิสัยทัศน์จากการมีเครือข่ายรอบด้านแล้วนำมาประยุกต์เข้าสู่กลุ่มสมาชิกและหมู่บ้านของตนเอง อีกทั้งความเสียสละของกลุ่มสมาชิกที่ไม่มีการบังคับคนในหมู่บ้านให้ฝากเงินหรือทำกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง แล้วแต่ความสมัครใจ ทุกคนที่เป็นสมาชิกมีความเสียสละด้วยการฝากเงินอย่างเดียว โดยไม่มีการกู้เงินและรับผลประโยชน์จากการจัดสรรกำไรของกองทุนหมู่บ้าน จะนำเงินกองทุนหมู่บ้านนี้ออกมาใช้เฉพาะเมื่อมีความจำเป็นและต้องมีการประชุมและลงมติได้รับความเห็นชอบในการใช้เงินแต่ละครั้งเกี่ยวกับนำมาซื้อวัสดุอุปกรณ์ การก่อสร้างซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภคภายในหมู่บ้าน เพราะไม่ได้รับงบประมาณจากภาครัฐ ทำให้มองเห็นถึงความร่วมมือที่เป็นพื้นฐานและเป็นทุนทางชุมชนที่ก่อให้เกิดการถ่ายทอดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

นวัตกรรมองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในการพัฒนาการมีส่วนร่วมกลุ่มออมทรัพย์บ้านหินตั้งของสมาชิกและชุมชน ที่เคยได้รับรางวัลคัดเลือกให้เป็นต้นแบบที่ดีในการลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำจากความยากจน หรือบรรเทาความเดือดร้อนในการกู้ยืมเงินนอก ระบบ ช่วยเหลือด้วยการสร้างโอกาสให้กับทุก ๆ คนในการสร้างรายได้มีอาชีพเสริม และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าถึงกองทุนสวัสดิการกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้เห็นแนวทางความยั่งยืนในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง และร่วมกันพัฒนาแนวคิดนำสู่การกำหนดนโยบายร่วมกันเพื่อประโยชน์โดยรวมของกลุ่มสมาชิกและชุมชน

6. อภิปรายผลการวิจัย

เป็นที่น่าสังเกตจากการวิเคราะห์ที่พบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหินตั้ง ตำบลชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ถึง ค่าคะแนนเฉลี่ย “มากที่สุด” ในทุกด้าน แต่ค่าคะแนนที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ การมีส่วนร่วมการประเมินผล กลับมีกลุ่มสมาชิกกลุ่มใหญ่ที่ยังเห็นว่าการพัฒนาให้ความสำคัญ ต่อการมีส่วนร่วม

ประเมินตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและนำกลับมาใช้ใหม่ ให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูซ่อมแซมสถานที่สาธารณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน ซึ่งการได้ค่าคะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในระดับ “มาก” ถึง “มากที่สุด” จะเป็นการแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจะประสบความสำเร็จทุกด้านตามค่าคะแนนที่แสดงผล เพราะในส่วนของการมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้านการนำสิ่งของหรือทรัพยากรที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ และการปลูกต้นไม้หรือทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วให้กลับคืนมา คิดเป็นร้อยละของ ความต้องการให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงถึงร้อยละ 25-26 หรือคน 1 คน ใน 4 คน ที่ยังมองเห็นถึงความสำคัญของการสมดุลเกื้อกูลกันระหว่าง สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่ต้องมีการดำเนินหรือเป้าหมายในทางเดียวกันจึงจะเกิดการพัฒนามีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียงได้

สรุป

1. ระดับการพัฒนาการมีส่วนร่วมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหิ้งตั้ง ตำบลชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากขึ้นไป

2. การพัฒนาการมีส่วนร่วมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหิ้งตั้ง ตำบลชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เกิดแนวคิดจากการพัฒนาการมีส่วนร่วมสู่นโยบายที่เป็นรูปธรรมที่จะนำไปใช้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหิ้งตั้ง เนื่องจากการที่กลุ่มสมาชิกและชุมชนมีความเสียสละ ความสัมพันธ์ที่แนบแน่น กล้าแสดงความคิดเห็นและรักษาผลประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีความเอื้ออาทรเหมือนญาติพี่น้องครอบครัวเดียวกัน โดยเฉพาะความเชื่อถือศรัทธาที่มีต่อภาวะผู้นำที่มีความยุติธรรม ความเสมอภาค ความโปร่งใสตรวจสอบได้ ในทุกขั้นตอนกระบวนการที่มีการประชุมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้เพื่อส่วนรวม

7. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ของกลุ่มออมทรัพย์การผลิตบ้านหิ้งตั้ง เพื่อให้มีการยกระดับจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหิ้งตั้ง เป็น “สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน” ทั้งนี้เพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างความเข้มแข็งด้านวินัยการเงินและการบริหารจัดการเงินทุนชุมชนให้ทั่วทั้งตำบล ชัยเกษม อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามหลักการดำเนินงาน “การบริหารจัดการหนี้ไปสู่อุทิศ 1 ครอบครัว 1 สัญญา

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรชัย ศรีวิชา. (2560.) การพัฒนาศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต: กรณีศึกษาตำบลนาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ งานประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะภายใต้ประเทศไทย 4.0 ณ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น: <https://conference.kku.ac.th/colaimg/files/articles/0e3a7-0-64-.pdf>.
- ธนากร สังเขป. (2556). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวพร ประสมทอง. (2558). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลท่าโพ จังหวัดอุทัยธานี. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์ : ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ.พี.กราฟฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- พัชรินทร์ แท่นแก้ว. (2554). การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านจิกแดก ตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสฬการพิมพ์.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2559). ประวัติความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สืบค้น 21 พฤษภาคม 2559 จาก http://www.thailandff.org/th/reports/detail.php?ID=224&SECTION_ID=12.
- สำนักงานพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน. (2552). คู่มือการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน
- อำมาลา ศักดิ์. (2556). แนวทางการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.